

## **6 MART 2026 AVRUPA DİL VE KONUŞMA TERAPİSİ GÜNÜ: ESLA GÖRÜŞ BELGESİ**

### **YAPAY ZEKÂ İLE DİL VE KONUŞMA TERAPİSİNİN GELECEĞİNİ ŞEKİLLENDİRMEK**

Yapay Zekâ (Artificial Intelligence; AI), Avrupa genelinde ve dünya çapında sağlık sistemlerini hızla değiştirmekte ve dönüştürmektedir. İnsan iletişimi, etkileşim ve klinik karar verme süreçlerine dayanan bir meslek olan Dil ve Konuşma Terapisi (KDT) de önemli bir dönüşüm noktasındadır. Yapay zekâ; değerlendirme, müdahale, araştırma ve hizmet sunumu süreçlerini geliştirme ve hizmetlere erişimi artırma açısından önemli fırsatlar sunmaktadır. Bununla birlikte, dikkatle ele alınması gereken etik, mesleki ve toplumsal soruları da beraberinde getirmektedir.

Bu görüş belgesi, Yapay Zekânın Dil ve Konuşma Terapisinin geleceğini nasıl şekillendirebileceğine ilişkin Avrupa Dil ve Konuşma Terapisi Derneği'nin (ESLA) bakış açısını ortaya koymaktadır. Belge; profesyoneller, hukukçular, eğitimciler, araştırmacılar ve paydaşların Avrupa genelinde yapay zekânın sorumlu, etik ve kapsayıcı biçimde kullanılmasını desteklemesini amaçlamaktadır.

### **VİZYON VE TEMEL İLKELER**

ESLA, Yapay Zekânın Dil ve Konuşma Terapistlerinin uzmanlığının ve klinik karar verme süreçlerinin yerini almak yerine onları desteklediği bir gelecek öngörmektedir. Yapay zekâ; insan haklarına, insan onuruna, çeşitliliğe ve kapsayıcılığa saygı temelinde, yüksek kaliteli ve kanıta dayalı hizmetlere erişimi artırmalıdır. Yapay zekâ sistemlerinin geliştirilmesi ve uygulanması etik, şeffaf ve iş birliğine dayalı olmalı; teknolojik eşitsizlik yaratmak ya da hizmetleri insan odaklı olmaktan uzaklaştırmak yerine bireylere ve topluluklara hizmet etmelidir.

İnsan merkezli hizmet anlayışı, Yapay Zekâ destekli tüm uygulamaların merkezinde yer almalıdır. Dil ve Konuşma Terapistleri mesleki liderliği ve sorumluluğu sürdürmeli; Yapay Zekâ sistemleri güçlü bilimsel kanıtlara, eşitliğe ve şeffaflığa dayanmalıdır.

### **DİL VE KONUŞMA TERAPİSİNDE YAPAY ZEKÂNIN FIRSATLARI**

Yapay Zekâ; tarama ve değerlendirme süreçlerini geliştirme, müdahale planlamasına yardımcı olma ve sonuçların izlenmesini destekleme yoluyla klinik uygulamayı anlamlı biçimde güçlendirme potansiyeline sahiptir. Yapay Zekâ destekli araçlar, daha kişiselleştirilmiş ve uyarlanabilir terapi yaklaşımlarına olanak sağlayabilir ve Avrupa genelinde çok dilli ve kültürel açıdan farklı topluluklara sunulan hizmetlerin geliştirilmesine katkıda bulunabilir.

Hizmet sunumu açısından bakıldığında, Yapay Zekâ dijital ve hibrit bakım modelleri aracılığıyla Dil ve Konuşma Terapisi hizmetlerine erişimi genişletebilir; erken tanı, önleme ve bakım sürekliliğini destekleyebilir. Bu yaklaşımlar, özellikle hizmetlere erişimin sınırlı olduğu topluluklar için coğrafi, lojistik ve kaynak temelli engellerin azaltılmasına yardımcı olabilir.

Yapay Zekâ ayrıca araştırma, eğitim ve mesleki gelişim alanlarında da önemli fırsatlar sunmaktadır. Büyük ölçekli veri analizi kanıt üretimini ve sonuçların değerlendirilmesini

destekleyebilirken; Yapay Zekâ destekli öğrenme araçları Dil ve Konuşma Terapistlerinin eğitimini, meslek içi gelişimini ve yaşam boyu öğrenme süreçlerini güçlendirebilir.

## **RİSKLER, ETİK HUSUSLAR VE GÜVENCELER**

Potansiyel faydalarına rağmen Yapay Zekâ önemli riskler ve zorluklar da barındırmaktadır. Dil ve Konuşma Terapisi ilişki temelli bir meslektir; Yapay Zekânın uygunsuz kullanımı anlamlı insan etkileşimini azaltabilir. Veri koruma, bilgilendirilmiş onam, gizlilik ve sağlık ile iletişim verilerinin mülkiyeti önemli konular arasındadır. Ayrıca Yapay Zekâ sistemlerinde ortaya çıkabilecek önyargılar belirli grupları dezavantajlı duruma düşürebilir.

Yeterli klinik gözetim olmaksızın otomatik araçlara aşırı bağımlılık, mesleki sorumluluğu ve özerkliği zayıflatabilir. Dijital teknolojilere ve Yapay Zekâ destekli hizmetlere eşit olmayan erişim, gerekli önlemler alınmadığı takdirde mevcut sağlık eşitsizliklerini daha da derinleştirebilir. Bu nedenle güçlü düzenlemeler, kalite güvencesi ve etik denetim mekanizmaları hayati öneme sahiptir.

## **POLİTİKA VE SAVUNUCULUK ÖNCELİKLERİ**

İletişim ve yutma; katılımı, eğitimi, istihdamı, sağlığı ve toplumsal yaşamı destekleyen temel insan işlevleridir. Dil ve Konuşma Terapistleri sağlık, eğitim ve sosyal bakım sistemlerinin tamamında önemli bir rol oynamaktadır. Bu nedenle Yapay Zekâ, rehabilitasyon ve dijital sağlık politikalarında temel paydaşlar olarak tanınmaları gerekmektedir.

ESLA, Avrupa'daki politika yapımcıları ve kurumları Dil ve Konuşma Terapisi uzmanlığının Yapay Zekâ sağlık stratejilerine, rehabilitasyon girişimlerine ve dijital sağlık yönetimine entegre edilmesini sağlamaya çağırmaktadır. Avrupa değerleri, insan hakları ve engellilik alanında kapsayıcılıkla uyumlu, etik ve kapsayıcı Yapay Zekâ yeniliklerini desteklemek için gerekli yatırımların yapılması önemlidir.

ESLA'nın bu görüşü; rehabilitasyonu temel bir sağlık hizmeti olarak tanıyan Dünya Sağlık Örgütü'nün Rehabilitasyon 2030 gündemi ve Dünya Rehabilitasyon İttifakı dâhil olmak üzere küresel ve Avrupa çerçeveleriyle uyumludur. Ayrıca Avrupa Çalışma Programı, Avrupa dijital sağlık politikaları ve Yapay Zekâ düzenlemeleri ile Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi ilkeleriyle de örtüşmektedir.

## **İŞ BİRLİĞİ, İNOVASYON VE MESLEKİ LİDERLİK**

ESLA; Dil ve Konuşma Terapistleri, hizmet alan bireyler, araştırmacılar, teknoloji uzmanları, sektör ortakları ve politikacılar arasında güçlü iş birliklerini teşvik etmektedir. Yapay Zekâ araçları; güvenlik, şeffaflık, uygunluk ve etkililiği sağlamak amacıyla profesyoneller ve doğrudan deneyim sahibi bireylerle birlikte tasarlanmalıdır.

Eğitim ve araştırma kurumları Yapay Zekâ okuryazarlığını, etik ilkeleri ve eleştirel dijital yetkinlikleri Dil ve Konuşma Terapisi eğitimine entegre etmelidir. Aynı zamanda meslek grubu, Yapay Zekâ gelişmeleriyle proaktif ve eleştirel bir şekilde etkileşim kurmalı; doğru bilgi, iyi uygulamalar ve ortaya çıkan endişeleri ulusal ve Avrupa düzeylerinde paylaşmalıdır.

## SONUÇ

Yapay Zekâ, Dil ve Konuşma Terapisinin geleceğini şekillendirmede önemli bir rol oynayacaktır. ESLA; Yapay Zekânın Avrupa genelinde iletişimi, katılımı, insan onurunu ve kapsayıcılığı güçlendirmesini sağlarken, mesleğin merkezindeki insani değerleri ve profesyonel uzmanlığı koruyan bilinçli, etik ve iş birliğine dayalı bir yaklaşımın benimsenmesi çağrısında bulunmaktadır.

### **ESLA POSITION PAPER: SHAPING THE FUTURE OF SPEECH AND LANGUAGE THERAPY WITH ARTIFICIAL INTELLIGENCE**

Artificial Intelligence (AI) is rapidly transforming healthcare systems across Europe and globally. Speech and Language Therapy (SLT), a profession grounded in human communication, interaction, and clinical judgement, is at a critical point of transition. AI offers important opportunities to enhance assessment, intervention, research, service delivery, and access to care. At the same time, it raises significant ethical, professional, and societal questions that require careful consideration.

This position paper outlines the perspective of the European Speech and Language Therapy Association (ESLA) on how Artificial Intelligence can and should shape the future of Speech and Language Therapy. It aims to support professionals, policymakers, educators, researchers, and stakeholders in using AI responsibly, ethically, and inclusively across Europe.

#### **VISION AND CORE PRINCIPLES**

ESLA envisions a future in which Artificial Intelligence supports, rather than replaces, the expertise and clinical judgement of Speech and Language Therapists. AI should enhance access to high-quality, evidence-based services while respecting human rights, dignity, diversity, and inclusion. Its development and implementation must be ethical, transparent, and collaborative, ensuring that technology serves people and communities rather than driving inequity or dehumanisation of care.

Human-centred care must remain at the heart of all AI-supported practice. Speech and Language Therapists must retain professional leadership and accountability, and AI systems must be grounded in robust evidence, equity, and transparency.

#### **OPPORTUNITIES OF AI IN SPEECH AND LANGUAGE THERAPY**

Artificial Intelligence has the potential to meaningfully support clinical practice by enhancing screening and assessment processes, assisting with intervention planning, and supporting outcome monitoring. AI-enabled tools may allow for more personalised and adaptive therapy approaches and contribute to improved services for multilingual and culturally diverse populations across Europe.

From a service delivery perspective, AI can help expand access to Speech and Language Therapy through digital and hybrid models of care, supporting early identification, prevention, and continuity of care. These approaches may help reduce geographical, logistical, and resource-related barriers, particularly for underserved communities.

AI also offers important opportunities in research, education, and professional development. Large-scale data analysis can support evidence generation and outcome evaluation, while AI-supported learning tools can enhance education, training, and lifelong learning for Speech and Language Therapists.

### **RISKS, ETHICAL CONSIDERATIONS, AND SAFEGUARDS**

Despite its potential benefits, Artificial Intelligence presents significant risks and challenges. Speech and Language Therapy is a relationship-based profession, and there is a risk that inappropriate use of AI could reduce meaningful human interaction. Data protection, consent, privacy, and ownership of sensitive health and communication data are critical concerns, as is the potential for bias within AI systems that may disadvantage certain populations.

There is also a risk of over-reliance on automated tools without sufficient clinical oversight, which may undermine professional accountability and autonomy. Unequal access to digital technologies and AI-supported services could widen existing health inequalities if not addressed proactively. Strong regulation, quality assurance, and ethical governance are therefore essential.

### **POLICY AND ADVOCACY PRIORITIES**

Communication and swallowing are fundamental human functions that underpin participation, education, employment, health, and social inclusion. Speech and Language Therapists play a vital role across healthcare, education, and social care systems, and must be recognised as essential stakeholders in AI, rehabilitation, and digital health policy.

ESLA calls on European policymakers and institutions to ensure that Speech and Language Therapy expertise is embedded within AI health strategies, rehabilitation initiatives, and digital health governance. Investment is needed to support ethical, inclusive AI innovation, aligned with European values, human rights, and disability inclusion.

ESLA's position aligns with global and European frameworks, including the World Health Organization's Rehabilitation 2030 agenda and the World Rehabilitation Alliance, which recognise rehabilitation as an essential health service. It also aligns with the European Programme of Work, European digital health and AI governance frameworks, and the principles of the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities.

### **COLLABORATION, INNOVATION, AND PROFESSIONAL LEADERSHIP**

ESLA encourages close collaboration between Speech and Language Therapists, service users, researchers, developers, industry partners, and policymakers. AI tools should be co-designed with professionals and people with lived experience to ensure relevance, safety, transparency, and effectiveness.

Education and research institutions should integrate AI literacy, ethics, and critical digital competence into Speech and Language Therapy education and training. At the same time, the profession must engage proactively and critically with AI developments, sharing knowledge, best practice, and concerns at national and European levels.

### **CONCLUSION**

Artificial Intelligence will play a significant role in shaping the future of Speech and Language Therapy. ESLA calls for a deliberate, ethical, and collaborative approach to ensure that AI

strengthens communication, participation, dignity, and inclusion across Europe, while safeguarding the human values and professional expertise at the heart of the profession.